

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 30.5.2017
COM(2017) 249 final

2017/0100 (NLE)

Predlog

PRIPOROČILO SVETA
o spremljanju diplomantov

(Besedilo velja za EGP)

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

- **Razlogi za predlog in njegovi cilji**

Cilj predlaganega priporočila Sveta je izboljšati **razpoložljivost kvalitativnih in kvantitativnih informacij** o tem, kaj diplomanti terciarnega izobraževanja ter poklicnega izobraževanja in usposabljanja (v nadaljnjem besedilu: diplomanti PIU) v Evropi počnejo, ko zaključijo svoje izobraževanje in usposabljanje. Take informacije lahko uporabijo službe, ki novim študentom oziroma dijakom pomagajo, da se informirano odločajo o tem, kaj bi študirali oziroma se učili, učitelji in vodstvo institucij, ki načrtujejo predmete, in vladni organi, ki se lahko na podlagi teh informacij odločajo o tem, kako usmerjati sisteme visokega šolstva ter poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Cilj predloga je spodbuditi nadaljnji razvoj in uporabo raznih oblik mehanizmov za spremljanje diplomantov na ravni izobraževalnega sistema v posameznih državah članicah ter okrepiti sodelovanje med nacionalnimi akterji, vključenimi v tako spremljanje, da si izmenjajo dobro prakso in s tem povečajo primerljivost podatkov, zbranih s spremljanjem.

Zaposljivost diplomantov je vzrok za zaskrbljenost v mnogih državah članicah EU. V nekaterih delih EU je precejšen delež diplomantov terciarnega izobraževanja brezposeln ali opravlja delo, za katero je preveč kvalificiran. Stanje glede **novih diplomantov programov poklicnega izobraževanja in usposabljanja** pa je kompleksnejše. V nekaterih državah, na primer na Danskem, v Estoniji in Nemčiji, je stopnja delovne aktivnosti novih diplomantov PIU visoka in celo presega to stopnjo pri diplomantih terciarnega izobraževanja. Vendar je v mnogih drugih državah, vključno s Francijo, Španijo in Italijo, enakovredna stopnja delovne aktivnosti diplomantov PIU precej nižja in zelo zaostaja za to stopnjo pri diplomantih terciarnega izobraževanja¹.

Kakovostne informacije o tem, kaj diplomanti počnejo po končanem izobraževanju in usposabljanju, ter o tem, kako ocenjujejo znanja, spretnosti in kompetence, ki so jih pridobili v šoli ali na univerzi, so poglavitne za razumevanje **vzrokov** težav z njihovo zaposljivostjo in dejavnikov uspeha, ki so značilni za nekatere regije, gospodarske sektorje ali diplomante na nekaterih področjih visokega šolstva oziroma poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Te informacije se lahko nato uporabijo za **opredeljevanje rešitev**.

Ta predlog priporočila Sveta s predlaganimi povezanimi pobudami na ravni EU bo obravnaval tri glavne težave v Evropi:

- **pomanjkanje podrobnih informacij.** Obstoječe zbiranje podatkov, na primer z [evropsko anketo o delovni sili](http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_sl), zagotavlja osnovne informacije o zaposlenosti diplomantov in njihovih družbenih dosežkih tudi na ravni EU. Poleg tega so nekatere države članice razvile raziskave o diplomantih ali vzpostavile dodatne sisteme za analizo podatkov iz zbirk podatkov in registrov s področij izobraževanja, davkov in socialne varnosti (upravni podatki), da spremljajo nadaljnjo poklicno pot in zaslužek takih oseb. V mnogih delih EU pa sistemi za zbiranje, analiziranje in uporabo podatkov o dosežkih diplomantov terciarnega izobraževanja ter poklicnega

¹ Glej Pregled izobraževanja in usposabljanja 2016: http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_sl.

izobraževanja in usposabljanja niso dobro razviti. Zaradi tega zanesljivi dokazi pogosto niso na voljo;

- **neizkoriščene sinergije.** Čeprav mnoge države članice EU zdaj razvijajo sisteme za spremljanje ali to načrtujejo, sta izmenjava znanja v povezavi z dobro prakso in vzajemno učenje o učinkovitih ukrepih trenutno omejena;
- **pomanjkanje primerljivih podatkov.** Obseg obstoječih primerljivih podatkov je majhen, podatki, zbrani na nacionalni ravni, pa **niso primerljivi** med državami, zato je **težko sklepati na podlagi** razlik v trendih in opaženih dosežkih po državah in regijah.

Za obravnavanje teh vprašanj so posamezni cilji predlaganega priporočila Sveta in povezanih pobud na ravni EU naslednji:

- spodbuditi nastanek ali nadaljnji razvoj in izboljšanje **sistemov za spremljanje diplomantov terciarnega izobraževanja ter poklicnega izobraževanja in usposabljanja na nacionalni ravni v Evropi**. Za oblikovanje celovitejšega pregleda uspešnosti terciarnega izobraževanja ter poklicnega izobraževanja in usposabljanja se države članice spodbuja, naj v svoje sisteme za spremljanje vključijo osebe, ki izobraževanje in usposabljanje opustijo predčasno;
- spodbuditi in olajšati **okrepljeno sodelovanje in izmenjavo dobre prakse** med nacionalnimi akterji, vključenimi v spremljanje diplomantov, in sicer v zvezi z izvajanjem zadevnih raziskav in sistemov za spremljanje na podlagi upravnih podatkov ter z uporabo pridobljenih rezultatov z mreženjem, vzajemnim učenjem in svetovanjem na ravni EU;
- izboljšati **razpoložljivost primerljivih informacij** o zaposlenosti diplomantov in njihovih družbenih dosežkih. Ta cilj se bo uresničeval z zgoraj navedenimi dejavnostmi sodelovanja, pri čemer bo izboljšanje primerljivosti eden izmed vidikov, ki bo upoštevan pri nadaljnjem razvoju nacionalnih sistemov za spremljanje. Poleg tega bo Komisija letos začela pilotno fazo **evropske raziskave o diplomantih**, da na podlagi izsledkov [študije izvedljivosti Eurograduate](#) preizkusi izvedljivost zbiranja informacij o dosežkih diplomantov terciarnega izobraževanja in nadaljuje prizadevanja za usklajevanje vprašanj v zvezi z družbenim raziskovanjem.
- **Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike**

Komisija v pobudi [„Vlaganje v mlade v Evropi“](#), sprejeti 7. decembra 2016, poudarja pomen visokokakovostnega izobraževanja in usposabljanja pri podpiranju osebnega razvoja mladih in njihovega prehoda v visokokakovostno zaposlitev. Komisija se je v skladu s svojim delovnim programom za leto 2017, in sicer v okviru nadaljnjega dela na podlagi pobude za mlade ter [novega programa znanj in spretnosti za Evropo](#), sprejetega junija 2016, zavezala, da bo „sodelovala z državami članicami za izboljšanje razpoložljivosti podatkov o zaposlenosti diplomantov in njihovih socialnih dosežkih (sledenje diplomantov)“, kar bo razširjeno tudi na sektor poklicnega izobraževanja in usposabljanja“. S to zavezo se je odzvala na priznavanje tako na nacionalni ravni kot na ravni EU, da je poglobljeno okrepiti vedenje o dosežkih diplomantov in s tem izboljšati z dokazi podprto podlago za oblikovanje politik ter prakso v izobraževanju in usposabljanju. Na podlagi takih informacij se lahko oblikujejo ukrepi za

izboljšanje kakovosti in relevantnosti izobraževanja, s tem pa prispeva k boljšemu upravljanju sedanjih in prihodnjih potreb ali neusklajenosti v zvezi z znanji in spretnostmi.

V [Skupnem poročilu](#) Sveta in Komisije za leto 2015 o izvajanju strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020) je predlagano področje za nadaljnje sodelovanje, in sicer spodbujanje relevantnosti visokega šolstva za trg dela in njegovega družbenega pomena, tudi prek boljših informacij in predvidevanj o potrebah in rezultatih trga dela, na primer s spremljanjem poklicnih poti diplomantov. Države članice so se na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja zavezale k zagotavljanju neprekinjenega obveščanja in povratnih informacij v [sklepih iz Rige](#) iz leta 2015, v katerih so opredeljeni cilji v poklicnem izobraževanju in usposabljanju za obdobje 2015–2020.

Vprašanja glede odpravljanja neusklajenosti v znanjih in spretnostih, ocenjevanja kakovosti izobraževanja in usposabljanja ter izboljševanja povratnih informacij o dosežkih diplomantov so obravnavana tudi v:

- [Resoluciji o spodbujanju socialno-ekonomskega razvoja in vključenosti v Evropski uniji z izobraževanjem: prispevek izobraževanja in usposabljanja k evropskemu semestru 2016](#), v kateri je poudarjen pomen obravnavanja neusklajenosti in vrzeli v znanjih in spretnostih;
- [Sklepih Sveta o podjetnosti v izobraževanju in usposabljanju](#) iz leta 2014, v katerih so se države članice dogovorile, da bodo pri ocenjevanju kakovosti in učinkovitosti izobraževanja in usposabljanja za podjetnost po možnosti uporabljale informacije, pridobljene s sledenjem poklicnim potem diplomantov;
- [Sklepih Sveta o socialni razsežnosti visokega šolstva](#) iz leta 2013, v katerih so se države članice dogovorile, da bodo omogočile obveščanje o možnostih za izobraževanje, priložnostih, povezanih s trgom dela, in tozadevnih rezultatih, in
- [Sklepih Sveta o zaposljivosti diplomantov, ki so zaključili izobraževanje in usposabljanje](#) iz leta 2012, v katerih so se države članice dogovorile, da bodo spremljale delež zaposlenih diplomantov, da bi razširile strokovno podlago za pripravo politike glede povezovanja izobraževanja in usposabljanja na eni strani ter zaposlitve na drugi strani, države članice in Komisija pa so se dogovorile, da bodo zbirale kakovostne informacije in primere dobre prakse, da bi dopolnile kvantitativno spremljanje ter okrepile podlago za oblikovanje politike, utemeljene na dejstvih.

Tudi [standardi in smernice za zagotavljanje kakovosti v evropskem visokošolskem prostoru](#) ter [evropski referenčni okvir za zagotavljanje kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja \(EQAVET\)](#) poudarjajo pomen nepristranskih in kakovostnih informacij o tem, kaj diplomanti počnejo po zaključenem izobraževanju in usposabljanju.

- **Skladnost z drugimi politikami Unije**

Spremljanje diplomantov bo zagotovilo informacije, ki jih oblikovalci politik lahko uporabijo za spremljanje in merjenje dosežkov takih oseb, podlago pri analizi kakovosti in relevantnosti izobraževanja zadevnih študentov in dijakov, ukrepanje, da se lahko odpravijo morebitne neusklajenosti ali vrzeli v znanjih in spretnostih, in za oblikovanje učnih načrtov za izboljšanje zaposljivosti, s tem pa bo prispevalo k uresničevanju prednostne naloge Komisije v zvezi z [spodbujanjem ustvarjanja delovnih mest in rasti](#).

Podpira tudi krovni cilj strategije [Evropa 2020](#), da bo vsaj 40 % oseb, starih od 30 do 34 let, zaključilo terciarno izobraževanje, saj bo pobuda za spremljanje prispevala k okrepitvi karijerne orientacije za bodoče študente in razvoju visokega šolstva, ki lahko izpolni spreminjajoče se potrebe v izobraževanju, zaposlovanju in družbi.

Predlog je na področju visokega šolstva ter poklicnega izobraževanja in usposabljanja skladen s [smernicami za zaposlovanje](#), prednostna naloga teh pa je okrepitev ponudbe delovne sile ter znanj in spretnosti z obravnavanjem strukturnih šibkosti v sistemih izobraževanja in usposabljanja ter odpravljanjem brezposelnosti mladih in dolgotrajne brezposelnosti. Predlog bo dejansko prispeval k uspešni izvedbi jamstva za mlade, saj bodo ponudniki tega jamstva na podlagi več informacij o brezposelnih diplomantih lažje opredelili mlade, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo v tej skupini, ter ciljno usmerili svojo pomoč.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

• Pravna podlaga

Pobuda je skladna s členoma 165 in 166 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Člen 165 določa, da Unija prispeva k razvoju kakovostnega izobraževanja s spodbujanjem sodelovanja med državami članicami ter po potrebi s podpiranjem in dopolnjevanjem njihovih dejavnosti, pri čemer v celoti upošteva odgovornost držav članic za vsebino in organizacijo njihovih izobraževalnih sistemov. Člen 166 določa, da Unija izvaja politiko poklicnega usposabljanja, ki podpira in dopolnjuje dejavnost držav članic, pri čemer v celoti upošteva njihovo odgovornost za vsebino in organizacijo poklicnega usposabljanja.

Pobuda ne predlaga nobene razširitve pristojnosti EU za sprejemanje predpisov ali zavezujočih zavez držav članic. Države članice se bodo v skladu s svojimi nacionalnimi okoliščinami odločile, kako bodo izvedle Priporočilo Sveta.

• Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)

Mnoge države članice so razvile neko obliko spremljanja diplomantov, vendar je izmenjava dobre prakse in primerljivih podatkov med državami članicami trenutno šibka, kar ovira analizo uspešnosti izobraževanja in s tem povezanih izzivov v EU.

Dodana vrednost ukrepanja na ravni EU je sposobnost EU, da:

- olajša izmenjavo strokovnega znanja med organizacijami v različnih državah za izboljšanje spremljanja diplomantov na nacionalni ravni, in
- vzpostavi pristop, ki bo zagotovil nove primerljive podatke o dosežkih diplomantov v državah članicah EU in povečal primerljivost podatkov v okviru obstoječega zbiranja podatkov, kadar bo to izvedljivo in ustrezno.

• Sorazmernost

Predlog vzpostavlja usklajen pristop k spremljanju diplomantov, ki bo državam članicam in Komisiji zagotovil podporo pri izmenjavi dobre prakse in informacij ter pri razvoju politik na nacionalni ravni in ravni EU. Ukrep se šteje za sorazmernega, saj so zaveze, ki jih bodo sprejele države članice, prostovoljne in se vsaka država članica odloči, kako se bo lotila razvoja svojega sistema za spremljanje diplomantov.

- **Izbira instrumenta**

Priporočilo Sveta je ustrezen instrument na področju izobraževanja in usposabljanja, saj ima EU na tem področju podporno pristojnost, in instrument, ki je bil pogosto uporabljen za evropske ukrepe na področju izobraževanja in usposabljanja. Kot pravni instrument izraža zavezanost držav članic k ukrepom v besedilu in zagotavlja tehtnejšo politično podlago za sodelovanje na tem področju, hkrati pa povsem upošteva pristojnost držav članic na področju izobraževanja in usposabljanja.

3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI IN OCEN UČINKA

- **Naknadne ocene/preverjanja ustreznosti obstoječe zakonodaje**

Ni relevantno.

- **Posvetovanja z zainteresiranimi stranmi**

Odločitev za predlaganje pobude EU za spremljanje diplomantov je bila sprejeta na podlagi obširnega javnega posvetovanja o pregledu agende EU za posodobitev visokega šolstva, ki je bilo končano februarja 2016. To posvetovanje je izpostavilo predvsem vprašanja o uspešnosti diplomantov pri zaposlovanju ter široko podporo organov in zainteresiranih strani v državah članicah za nadaljnje delo EU, da se izboljša razpoložljivost dokazov o oblikovanju politik in praksi, zlasti kar zadeva preglednost glede rezultatov in dosežkov. Vsi rezultati posvetovanja so na voljo v [delovnem dokumentu služb Komisije \(Priloga II\)](#), ki je priložen novemu programu znanj in spretnosti za Evropo.

Ključni odgovori so med drugim bili:

- 71 % študentov ali novih diplomantov in 61 % zaposlenih v visokem šolstvu se ni strinjalo z izjavo, da je „uskklajenost med ponudbo visokošolskih diplomantov ter znanji in spretnostmi, ki jih potrebuje gospodarstvo, dobra“;
- 55 % anketirancev se ni strinjalo z izjavo, da so „osebe, ki oblikujejo visokošolske programe, zadostno seznanjene z najverjetnejšimi potrebami po znanjih in spretnostih na trgu dela“;
- 47 % anketirancev se ni strinjalo z izjavo, da „visokošolski sistemi dobro delujejo“, in
- samo 29 % študentov ali novih diplomantov se je strinjalo z izjavo, da „študenti prejmejo dobro podporo za informirano odločanje o tem, kaj študirati“.

Po končanem javnem posvetovanju se je o posameznih predlogih za pobudo EU za spremljanje diplomantov razpravljalo na srečanju generalnih direktorjev za visoko šolstvo v Bratislavi oktobra 2016, na srečanju [delovne skupine za posodobitev visokega šolstva ET 2020](#) novembra 2016 in na evropskem forumu o izobraževanju in mladih leta 2016, kjer je usklajen pristop na tem področju prejel široko podporo.

Iz nedavne evropske raziskave javnega mnenja o poklicnem izobraževanju in usposabljanju, ki jo je izvedel Cedefop, so v več državah članicah EU opazni podobni izzivi v zvezi z mladimi, ki zaključijo poklicno izobraževanje in usposabljanje, pri čemer je skoraj tretjina navedla, da je imela v neki fazi iskanja dela težave. V drugi raziskavi Cedefopa o evropskih

znanjih in spretnostih ter delovnih mestih, ki je temeljila na odgovorih 49 000 odraslih zaposlenih (starih od 24 do 65 let), je 41 % anketirancev navedlo, da imajo le malo priložnosti najti delo, ki bi ustrezalo njihovim znanjem in spretnostim ter kvalifikacijam.

Z zainteresiranimi stranmi na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja se je večkrat razpravljalo o spremljanju diplomantov PIU, predlogi na teh razpravah pa so bili podlaga za pripravo tega predloga. Podlago z vidika skupnosti za zagotavljanje kakovosti na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja so zagotovili predvsem letno srečanje mreže evropskega referenčnega okvira za zagotavljanje kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja (EQAVET) junija 2016, dejavnosti medsebojnega učenja EQAVET o pomembnih kazalnikih septembra 2016 in forum EQAVET leta 2016, na katerem je bilo kot glavno vprašanje obravnavano spremljanje diplomantov PIU.

- **Zbiranje in uporaba strokovnih mnenj**

Predlog temelji na presoji morebitnih koristi, tveganj in učinka evropske pobude za nadaljnji razvoj mehanizmov za spremljanje diplomantov na nacionalni ravni in ravni EU. Spodbujanje zaposljivosti diplomantov in njihovega spremljanja sta bili redni temi v izmenjavi politike in prakse, ki jo podpirata ET 2020 in bolonjski proces, kot kažejo nedavne dejavnosti medsebojnega učenja o spodbujanju zaposljivosti diplomantov (februar 2015) in njihovem spremljanju (september 2015).

V končnem poročilu [študije izvedljivosti EUROGRADUATE](#), ki je bila dokončana leta 2016 in izvedena v imenu Komisije, je bilo potrjeno, da so pobude za spremljanje diplomantov na sistemski ravni v Evropi razširjene, vendar so pristopi in ravni dejavnosti med državami precej različni. V 25 od 31 držav, v katerih je bila opravljena raziskava, so bile opredeljene pobude, ki temeljijo na rednih ali nedavnih raziskavah o diplomantih, analizi upravnih podatkov ali kombinaciji raziskave in analize. Ugotovljeno pa je bilo, da samo 11 držav opravlja redne raziskave o diplomantih (običajno letno ali vsaki dve leti), 6 držav pa izvaja študije spremljanja, ki združujejo raziskavo in upravne podatke. Z raziskavo je bila tudi med zainteresiranimi stranmi potrjena potreba po trajni in redni evropski študiji diplomantov.

Dokazi so bili zbrani tudi na podlagi rezultatov študij projektov [HEGESCO](#) in [REFLEX](#) (2010) (ki sta bila podprta v šestem okvirnem programu oziroma programu vseživljenjskega učenja), v okviru katerih so bile izvedene obširne, nadnacionalne raziskave o dosežkih diplomantov terciarnega izobraževanja, ter na podlagi [ocene učinka programa Erasmus](#) (2015), poročila o [rezultatih poklicnega izobraževanja in usposabljanja na trgu dela](#) (Cedefop, 2013) in [raziskave o evropskih znanjih in spretnostih ter delovnih mestih](#) (Cedefop, 2015).

Z [dejavnostjo medsebojnega učenja EQAVET o kazalniku 5](#) (stopnja vključenosti v programih poklicnega izobraževanja in usposabljanja) leta 2016, ki je temeljila tudi na nacionalnih študijah primera, je bilo ugotovljeno, da je spremljanje diplomantov PIU zagotovilo ključne informacije za nacionalne organe in ponudnike poklicnega izobraževanja in usposabljanja, da prilagodijo svojo ponudbo potrebam na trgu dela in ocenijo učinkovitost sistema poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Na forumu EQAVET 2016 je bilo posebej obravnavano spremljanje diplomantov PIU, poleg tega so bile predlagane rešitve za načrtovanje in izvajanje ustreznih sistemov.

- **Ocena učinka**

Zaradi dopolnilnega pristopa dejavnosti k pobudam držav članic, prostovoljne narave predlaganih dejavnosti in obsega pričakovanih učinkov ocena učinka ni bila izvedena. Predlog je zato nastal na podlagi predhodnih študij, posvetovanj z državami članicami, zlasti tistimi, ki imajo dobro razvite sisteme spremljanja diplomantov, in javnega posvetovanja o agendi za posodobitev visokega šolstva.

- **Ustreznost in poenostavitev ureditve**

Ni relevantno.

- **Temeljne pravice**

Države članice se bodo zavezale k zagotavljanju razvoja takih pobud za spremljanje diplomantov, ki upoštevajo člen 8 [Listine Evropske unije o temeljnih pravicah](#), ta pa določa, da ima vsakdo pravico do varstva osebnih podatkov, ki se nanj nanašajo; da se morajo taki podatki obdelovati pošteno, za določene namene in na podlagi privolitve prizadete osebe ali na drugi legitimni podlagi, določeni z zakonom; in da ima vsakdo pravico dostopa do podatkov, zbranih o njem, in pravico zahtevati, da se ti podatki popravijo.

Predlagano priporočilo Sveta bo z zagotavljanjem boljših informacij o dosežkih diplomantov prispevalo tudi k uresničevanju člena 14 Listine o pravici do izobraževanja in dostopa do poklicnega in nadaljnega usposabljanja ter člena 15 Listine o pravici do dela.

Ukrepi bodo izvedeni v skladu s pravom Unije o varstvu osebnih podatkov, predvsem z [Direktivo 95/46/ES](#), ki jo bo 25. maja 2018 nadomestila [Uredba \(EU\) 2016/679](#) Evropskega parlamenta in Sveta o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (Splošna uredba o varstvu podatkov).

4. PRORAČUNSKE POSLEDICE

Vzpostavitev sistemov za spremljanje diplomantov ima posledice za vire na nacionalni ravni, zato bo zahtevala trajno in ustrezno financiranje. Kot je razvidno iz študije Eurograduate, se v 25 od 31 držav, v katerih je bila opravljena raziskava, izvaja neka oblika spremljanja diplomantov, kar kaže na priznavanje pomena informacij o dosežkih diplomantov. V podporo pripravi nacionalnih sistemov spremljanja se bo spodbujala uporaba obstoječega financiranja EU, na primer iz programa Erasmus+ ali evropskih strukturnih in investicijskih skladov, kadar bo to ustrezno ter v skladu z njihovo pravno podlago in finančno zmogljivostjo.

V letnem delovnem programu Erasmus+ za leto 2017 je bil pilotni raziskavi o spremljanju diplomantov namenjen proračun v višini 800 000 EUR, in to za dve leti. Predlagana mreža strokovnjakov bo financirana na podlagi veljavnih ureditev za delovne skupine ET 2020. Zato ne bo potreben dodaten proračun niti osebje v okviru proračuna EU.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

Države članice se bodo zavezale k letnemu poročanju Komisiji o svojem izvajanju in ocenjevanju ukrepov iz Priporočila Sveta, pri čemer bodo začele poročati v dveh letih od

njegovega sprejetja, Komisija pa bo Svetu poročala o celotnem izvajanju Priporočila Sveta v petih letih od njegovega sprejetja.

Poleg tega se bo napredek, vključno z morebitnimi izzivi, spremljal na srečanjih mreže strokovnjakov, ta srečanja bodo zagotovila forum za vzajemno učenje in izmenjavo dobre prakse.

- **Obrazložitevni dokumenti (za direktive)**

Ni relevantno.

- **Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga**

Določbe v zvezi z državami članicami

Odstavka 1 in 2

Predlog priporoča, da države članice izboljšajo razpoložljivost in kakovost informacij o dejavnostih diplomantov (posameznikov, ki uspešno zaključijo raven visokošolskega izobraževanja oziroma poklicnega izobraževanja in usposabljanja) in po potrebi oseb, ki predčasno opustijo visokošolsko izobraževanje oziroma poklicno izobraževanje in usposabljanje, tako da do leta 2020 vzpostavijo sisteme za njihovo spremljanje, pri čemer ti sistemi zajemajo:

- zbiranje ustreznih upravnih podatkov iz zbirk podatkov s področij izobraževanja, davkov in socialne varnosti;
- razvoj longitudinalnih raziskav o diplomantih ter
- možnost povezovanja anonimiziranih podatkov iz različnih virov.

Večina obstoječih pobud za spremljanje zbira informacije o diplomantih in od njih z namenskimi raziskavami ali zbiranjem in primerjanjem različnih vrst upravnih podatkov iz zbirk podatkov s področij izobraževanja, davkov in socialne varnosti. Tudi z bolj splošnim zbiranjem podatkov, na primer z anketo o delovni sili, se zbirajo podatki o zaposlitveni uspešnosti diplomantov, ki so končali različne ravni izobraževanja, vendar so pridobljene informacije bolj splošne kot te, ki so zbrane z namenskimi pobudami za spremljanje diplomantov. Kot je navedeno v uvodni izjavi 5, prehodi na trg dela temeljijo predvsem na ekonomskih okoliščinah, ravni kvalifikacije in področju študija oziroma šolanja. Nanje vplivajo tudi socialno-demografski dejavniki, kot so spol, država rojstva, državljanstvo, etnično poreklo in socialno-ekonomsko ozadje družine. Zato je pomembno, da sistemi za spremljanje diplomantov zajamejo tudi te informacije in jih smiselno predstavijo, na primer z razčlenitvijo podatkov po spolu.

Na podlagi priporočila, da se povežejo podatki iz različnih virov, pri čemer bodo združeni kvantitativni in kvalitativni podatki, bo mogoče oblikovati celovitejši pregled dosežkov diplomantov in učinka predhodne izbire študija oziroma šole na njihove nadaljnje odločitve. Kot je opisano v uvodnem besedilu pred odstavkom 1, bo to izvedeno v skladu z nacionalno zakonodajo, vključno z nacionalnimi in evropskimi predpisi o varstvu podatkov, razpoložljivimi viri in nacionalnimi okoliščinami.

Odstavka 3 in 4

Pomen zagotavljanja obširnega, reprezentativnega in stalnega odzivanja na longitudinalne raziskave diplomantov je očiten. Vendar so med posvetovanji nekatere države članice izrazile zaskrbljenost glede težav pri spremljanju diplomantov, ki so migrirali zaradi izobraževanja ali ob zaključku svojega izobraževanja. Države članice bodo zato pozvane, naj si prizadevajo zagotoviti vključitev izobraževalnih rezultatov teh diplomantov v zbrane podatke in da po potrebi sodelujejo z drugimi državami članicami.

Cilj Priporočila Sveta je pridobiti primerljive podatke o dosežkih diplomantov. Cilj vzpostavitve mreže strokovnjakov je ob upoštevanju pravice vsake države članice, da razvije sisteme za spremljanje diplomantov v skladu s svojimi potrebami, zagotoviti forum za strokovnjake, ki jih bodo imenovalе države članice in ki bodo sodelovali na evropski ravni, da izboljšajo sodelovanje in vzajemno učenje, raziščejo možnosti za razvoj vzajemno združljivih in primerljivih podatkov ter proučijo optimalno pogostost longitudinalnih raziskav.

Mreža strokovnjakov bo organizirana in financirana v skladu z ureditvami za delovne skupine ET 2020, brez poseganja v kakršne koli strukture, ki bodo morda razvite, da nadomestijo proces ET 2020. Predvideno je, da bodo osebna srečanja po potrebi dopolnili spletni seminarji.

Odstavek 5

Širjenje in uporaba podatkov, zbranih s spremljanjem, bosta pomembni za države članice in Komisijo. Predlagano besedilo opisuje, za katere namene naj bi bili podatki uporabljeni: krepitev karijerne orientacije, oblikovanje in posodabljanje učnih načrtov, izboljševanje usklajenosti v znanjih in spretnostih, načrtovanje za spreminjajoče se potrebe v zaposlovanju, izobraževanju in družbi ter izboljševanje razvoja politike na nacionalni in evropski ravni.

Odstavek 6

Zagotavljanje ustreznega in trajnega financiranja za pobude za spremljanje diplomantov bo ključno za njihov uspeh. Zato se predlagano priporočilo Sveta sklicuje na nacionalne in evropske vire financiranja. Ker je iz študije Eurograduate razvidno, da se v 25 od 31 držav, v katerih je bila opravljena raziskava, izvaja neka oblika spremljanja diplomantov, se šteje, da se države članice že zavedajo pomena sistemov za spremljanje diplomantov.

Odstavek 7

Države članice bodo pozvane, naj se zavežejo k letnemu poročanju Komisiji o izvajanju in ocenjevanju Priporočila Sveta, pri čemer bodo začele poročati v dveh letih od njegovega sprejetja. To poročanje predvidoma ne bo zahtevno; države članice bodo namreč pozvane, naj poročajo o obsegu priprave pobud za spremljanje diplomantov in na kratko ocenijo rezultate ali morebitne izzive, s katerimi se morda srečujejo. Redno poročanje bo mreži strokovnjakov omogočilo, da prilagodi svoje delo posebnim potrebam.

Določbe v zvezi s Komisijo

Odstavek 8

Komisija bo na področju visokega šolstva razvila pilotno fazo evropske raziskave o diplomantih, ki bo izboljšala razpoložljivost primerljivih informacij o dosežkih diplomantov

in temeljila na rezultatih [študije izvedljivosti EUROGRADUATE](#). V tej študiji je bilo ugotovljeno, da oblikovalci politik in zainteresirane strani podpirajo primerljive podatke o dosežkih diplomantov v evropskih sistemih in da bi evropska raziskava o diplomantih lahko podprla razvoj sistemov spremljanja diplomantov na podlagi raziskave v državah, kjer se take študije trenutno ne opravljajo ali potekajo reforme.

Komisija namerava ob upoštevanju morebitne dodane vrednosti take raziskave in povezanih izzivov uporabiti postopen pristop: pilotno fazo, da razvije in preizkusi orodja za zbiranje podatkov v izbranih evropskih državah, tej fazi pa bo sledila odločitev, ali naj izvede celovito evropsko raziskavo o diplomantih. Raziskava se bo predvidoma začela septembra 2017, o njej pa se bo poročalo v dveh letih.

Odstavek 9

Priznava se, da so sistemi spremljanja diplomantov poklicnega izobraževanja in usposabljanja v mnogih primerih manj razviti kot tisti, ki spremljajo visokošolske diplomante. Komisija se bo zato osredotočila na podporo za krepitev zmogljivosti, da vzpostavi sisteme za spremljanje diplomantov PIU, pri čemer bodo ti sistemi temeljili na dobri praksi, opredeljeni z evidentiranjem v državah članicah, in na olajševanje sodelovanja v zvezi z uporabo podatkov, zbranih s takim spremljanjem.

Odstavki 10–13

V zadnjih štirih odstavkih je izražen namen Komisije, da vzpostavi in podpre mrežo strokovnjakov, zagotovi razpoložljivost podatkov in z njimi povezanih analiz, tudi prek spletnih orodij, podpre uporabo evropskih virov financiranja, kadar je to ustrezno in v skladu z njihovo pravno podlago, ter da poroča Svetu o izvajanju Priporočila Sveta v petih letih od njegovega sprejetja.

Predlog

PRIPOROČILO SVETA

o spremljanju diplomantov

(Besedilo velja za EGP)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti členov 165 in 166 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Zaposljivost diplomantov po končanem izobraževanju in usposabljanju je vzrok za zaskrbljenost v mnogih državah članicah, predvsem zato, ker se stopnja zaposlenosti novih visokošolskih diplomantov v Uniji še ni povsem popravila po finančni krizi leta 2008² in ker se zaposlitveni položaj diplomantov programov poklicnega izobraževanja in usposabljanja (v nadaljnjem besedilu: diplomanti PIU) v državah članicah razlikuje.
- (2) Na podlagi smernic za politike zaposlovanja držav članic za 2015³ so bile države članice v sodelovanju s socialnimi partnerji torej pozvane, da spodbujajo produktivnost in zaposljivost z ustrezno ponudbo relevantnih znanj, spretnosti in kompetenc.
- (3) Za doseganje tega cilja so poglobitve kakovostne informacije o tem, kaj diplomanti počnejo po pridobitvi kvalifikacije ali opustitvi izobraževanja in usposabljanja, zato da je mogoče razumeti vzroke težav z zaposljivostjo takih oseb v nekaterih regijah, gospodarskih sektorjih ali na nekaterih področjih visokega šolstva ter poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter opredeliti rešitve za tovrstne težave z zaposljivostjo. Pomen takih informacij je poudarjen v standardih in smernicah za zagotavljanje kakovosti v evropskem visokošolskem prostoru⁴ in evropskem referenčnem okviru za zagotavljanje kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja (EQAVET)⁵.
- (4) Sistemi za zbiranje, analiziranje in uporabo podatkov o dosežkih oseb, ki so končale visokošolsko izobraževanje ter poklicno izobraževanje in usposabljanje, pa v mnogih delih EU niso dobro razviti, zato informacije pogosto niso zadostne, da bi se dijaki

² COM(2015) 0690 final.

³ Sklep Sveta (EU) 2015/1848 z dne 5. oktobra 2015 o smernicah za politike zaposlovanja držav članic za 2015 (UL L 268, 15.10.2015, str. 28).

⁴ ISBN 952-5539-04-0.

⁵ Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o vzpostavitvi evropskega referenčnega okvira za zagotavljanje kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja (UL C 155, 8.7.2009, str. 1).

oziroma študenti informirano odločali o tem, kaj se želijo učiti oziroma študirati, ali da bi se oblikovali izobraževalni programi ali vladna politika.

- (5) Prehodi na trg dela temeljijo predvsem na ekonomskih okoliščinah, ravni kvalifikacije in področju študija oziroma šolanja. Nanje vplivajo tudi socialno-demografski dejavniki, kot so spol, država rojstva, državljanstvo, etnično poreklo in socialno-ekonomsko ozadje družine⁶. Zbiranje podatkov o učinku teh raznovrstnih dejavnikov je torej ključno za celovito obravnavanje vprašanja.
- (6) Čeprav mnoge države članice razvijajo sisteme za spremljanje, so izmenjava znanja, dobra praksa in vzajemno učenje šibki.
- (7) Obseg obstoječih primerljivih podatkov je majhen, podatki, zbrani na nacionalni ravni, pa niso primerljivi s temi, zbranimi v drugih državah članicah, zato je težko sklepati na podlagi razlik v trendih oziroma dosežkih po državah in regijah.
- (8) Na podlagi rezultatov javnega posvetovanja⁷ o agendi Unije za posodobitev visokega šolstva je mogoče sklepati, da visoko šolstvo diplomantom ne zagotavlja znanj, spretnosti in kompetenc, ki jih potrebujejo, da bi bili uspešni v hitro spreminjajočem se izobraževalnem in zaposlitvenem okolju, ter da se nekatere države članice še vedno spopadajo z neusklajenostmi v znanjih in spretnostih.
- (9) Države članice so pozvale k ukrepanju na ravni Unije, da bi se izboljšal pretok informacij o zaposljivosti, neusklajenosti v znanjih in spretnostih ter potrebah na trgu dela. Predvsem v Skupnem poročilu Sveta in Komisije za leto 2015 o izvajanju strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020)⁸ je bilo predlagano spodbujanje relevantnosti visokega šolstva za trg dela in njegovega družbenega pomena, tudi z boljšimi informacijami in predvidevanji o potrebah in rezultatih trga dela, na primer s spremljanjem poklicnih poti diplomantov.
- (10) Države članice so se zavezale tudi k zagotavljanju neprekinjenega obveščanja in povratnih informacij v sklepih iz Rige iz leta 2015, v katerih so opredeljeni srednjeročni cilji v poklicnem izobraževanju in usposabljanju za obdobje 2015–2020, in sicer z ukrepi, kot so uporaba podatkov o zaposljivosti diplomantov PIU ter združevanje podatkov o učenju, vstopu na trg dela in poklicni poti, razvoj zmogljivosti akterjev na nacionalni ravni, da uporabijo podatke o diplomantih PIU za prilagajanje učnih načrtov, poklicnih profilov ter vsebine kvalifikacij poklicnega izobraževanja in usposabljanja novim gospodarskim in tehničnim zahtevam.
- (11) Zato so države članice v Resoluciji o spodbujanju socialno-ekonomskega razvoja in vključenosti v Evropski uniji z izobraževanjem: prispevek izobraževanja in usposabljanja k evropskemu semestru 2016⁹ poudarile pomen prednostnega obravnavanja neusklajenosti in vrzeli v znanjih in spretnostih.

⁶ O učinku spola in migrantskega ozadja na prehod iz šole na trg dela glej *Indicators of Immigration Integration 2015 – Settling In* (Kazalniki vključevanja priseljencev za leto 2015 – vključevanje v novo okolje), poglavje 13, OECD/Evropska unija (2015).

⁷ COM(2016) 381 final.

⁸ UL C 417, 15.12.2015, str. 25.

⁹ Osnutek resolucije Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o spodbujanju socialno-ekonomskega razvoja in vključenosti v Evropski uniji z izobraževanjem: prispevek izobraževanja in usposabljanja k evropskemu semestru 2016, 5685/1/16 REV 1.

- (12) To je temeljilo na prehodnem delu. Države članice so se v Sklepih Sveta o podjetnosti v izobraževanju in usposabljanju¹⁰ iz leta 2014 dogovorile, da bodo pri ocenjevanju kakovosti in učinkovitosti izobraževanja in usposabljanja za podjetnost po možnosti uporabljale informacije, pridobljene s sledenjem poklicnim potem diplomantov.
- (13) Leta 2013 so se države članice v Sklepih Sveta o socialni razsežnosti visokega šolstva¹¹ dogovorile, da bodo omogočile obveščanje o možnostih za izobraževanje, priložnostih, povezanih s trgom dela, in tozadevnih rezultatih.
- (14) Države članice so se tudi dogovorile, in sicer v Sklepih Sveta o zaposljivosti diplomantov, ki so zaključili izobraževanje in usposabljanje¹² iz leta 2012, da bodo vzpostavile merilo, da bi do leta 2020 morale biti zaposlenih 82 % diplomantov, starih od 20 do 34 let, ki so izobraževanje in usposabljanje zaključili največ tri leta pred referenčnim letom, ter da bodo spremljale delež zaposlenih diplomantov izobraževanja in usposabljanja, da bi razširile strokovno podlago za pripravo politike glede povezovanja izobraževanja in usposabljanja na eni strani ter zaposlitve na drugi strani, države članice in Komisija pa so se dogovorile, da bodo zbirale kakovostne informacije in primere dobre prakse, da bi dopolnile kvantitativno spremljanje ter okrepile podlago za oblikovanje politike, utemeljene na dejstvih.
- (15) Evropska komisija je torej v sporočilu Novi program znanj in spretnosti za Evropo¹³ prednostno obravnavala izboljšanje zbiranja in obdelave podatkov o znanjih in spretnostih ter s tem povezanega informiranja, kar naj bi omogočilo lažjo izbiro poklicnih poti, tako da je predlagala pobudo za spremljanje diplomantov terciarnega izobraževanja, ki naj bi podprla države članice pri izboljšanju informacij o prehodu diplomantov na trg dela –

DRŽAVAM ČLANICAM PRIPOROČA, NAJ:

v skladu z nacionalno in evropsko zakonodajo, zlasti Direktivo 95/46/ES o varstvu osebnih podatkov¹⁴, razpoložljivimi viri in nacionalnimi okoliščinami ter v tesnem sodelovanju z vsemi zadevnimi zainteresiranimi stranmi:

1. izboljšajo razpoložljivost in kakovost podatkov o dejavnostih diplomantov¹⁵ in po potrebi oseb, ki predčasno opustijo visokošolsko izobraževanje oziroma poklicno izobraževanje in usposabljanje, vključno s tem, da do leta 2020 vzpostavijo sisteme za spremljanje diplomantov, ki zajemajo:
 - (a) zbiranje ustreznih upravnih podatkov iz zbirk podatkov s področij izobraževanja, davkov in socialne varnosti;

¹⁰ UL C 17, 20.1.2015, str. 2–7.

¹¹ UL C 168, 14.6.2013, str. 2.

¹² UL C 169/04, str. 11.

¹³ SWD(2016) 195 final.

¹⁴ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL L 281, 23.11.1995 str. 31).

¹⁵ Za namene tega priporočila Sveta je „diplomant“ oseba, ki zaključi katero koli raven visokošolskega izobraževanja oziroma poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Priznava pa se, da imajo nekatere države članice tudi pobude za spremljanje osipnikov.

- (b) razvoj longitudinalnih raziskav o diplomantih na ravni izobraževalnega sistema ob upoštevanju pomena kvalitativnih podatkov o prehodu oseb na trg dela ali v nadaljnje izobraževanje in usposabljanje ter o njihovi nadaljnji poklicni poti in
- (c) možnost, da javni organi povežejo anonimizirane podatke iz različnih virov, da bi oblikovali celovit pregled o dosežkih diplomantov;

Vsebina podatkov, ki jih je treba zbrati

2. zbirajo podatke, ki vključujejo:

(a) naslednje kvantitativne podatke:

- (i) socialno-biografski in socialno-ekonomski podatki,
- (ii) intenzivnost študija oziroma šolanja,
- (iii) metoda študija oziroma šolanja,
- (iv) kvalifikacije,
- (v) pridobljene kreditne točke,
- (vi) področje študija oziroma šolanja,
- (vii) prehod v zaposlitev ali nadaljnje izobraževanje in usposabljanje,
- (viii) zaslužek,
- (ix) vrsta pogodbe,
- (x) zaposlitveni status,
- (xi) poklic, poklicni status in/ali dejavnost,
- (xii) geografska in/ali sektorska mobilnost;

(b) naslednje kvalitativne podatke:

- (i) relevantnost študija oziroma šolanja za zaposlitev,
- (ii) udeležba v prostovoljskih aktivnostih ali javnem življenju,
- (iii) napredovanje in zadovoljstvo v zvezi s poklicno potjo,
- (iv) dožemanje kakovosti in relevantnosti prejetega izobraževanja in usposabljanja;

Longitudinalne raziskave o diplomantih

3. spodbujajo obširno, reprezentativno in stalno odzivanje na longitudinalne raziskave, vključno s spremljanjem diplomantov, ki so migrirali zaradi izobraževanja in usposabljanja ali ob zaključku svojega izobraževanja in usposabljanja;

Evropsko sodelovanje

4. sodelujejo v mreži strokovnjakov, ki bo organizirana v skladu z vzpostavljenimi strukturami upravljanja za sodelovanje v okviru ET 2020, brez poseganja v morebitne

nove strukture, ki mu bodo morda sledile, s tem pa bodo spodbudile sodelovanje in vzajemno učenje, raziskale možnosti za razvoj vzajemno združljivih in primerljivih podatkov ter obravnavale optimalno pogostost longitudinalnih raziskav;

Širjenje podatkov in uporaba rezultatov

5. zagotovijo pravočasno, redno in obširno širjenje podatkov ter uporabo rezultatov s ciljem:
 - (a) okrepiti karierno orientacijo za bodoče in sedanje študente oziroma dijake ter diplomante,
 - (b) zasnovati in posodobiti učne načrte, da izboljšajo pridobivanje relevantnih znanj in spretnosti ter zaposljivost,
 - (c) izboljšati usklajenost v znanjih in spretnostih, da podprejo konkurenčnost in inovativnost na lokalni, regionalni in nacionalni ravni,
 - (d) načrtovati za spreminjajoče se potrebe v zaposlovanju, izobraževanju in družbi in
 - (e) prispevati k razvoju politike na nacionalni ravni in ravni Unije;

Financiranje

6. zagotovijo trajnost pobud za spremljanje diplomantov z dodeljevanjem ustreznih in večletnih sredstev, pri čemer lahko uporabijo nacionalne ali evropske vire financiranja, na primer iz programa Erasmus+ ali evropskih strukturnih in investicijskih skladov, kadar je ustrezno ter v skladu z njihovimi obstoječimi sredstvi, pravno podlago in prednostnimi nalogami, opredeljenimi za obdobje 2014–2020, brez kakršnega koli poseganja v pogajanja o naslednjem večletnem finančnem okviru;

Poročanje in ocenjevanje

7. poročajo Komisiji o izvajanju in ocenjevanju tega priporočila v dveh letih po njegovem sprejetju in nato enkrat letno;

KOMISIJI PRIPOROČA, NAJ:

8. razvije pilotno fazo evropske raziskave o diplomantih terciarnega izobraževanja, ki bo izboljšala razpoložljivost primerljivih informacij o zaposlenosti diplomantov in njihovih družbenih dosežkih ter temeljila na izsledkih študije izvedljivosti Eurograduate¹⁶;
9. po potrebi zagotovi podporo za krepitev zmogljivosti v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, da se vzpostavijo sistemi za spremljanje diplomantov PIU, pri čemer bodo ti sistemi temeljili na dobri praksi, opredeljeni z obširnim evidentiranjem v državah članicah, in olajša sodelovanje med organi, ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter službami za karierno orientacijo v zvezi z uporabo podatkov, zbranih s spremljanjem;
10. spodbuja vzajemno učenje in krepi sodelovanje z vzpostavitvijo in podpiranjem mreže strokovnjakov;

¹⁶ Študija izvedljivosti Eurograduate zajema samo visoko šolstvo.

11. zagotovi, da bodo države članice in zainteresirane strani lahko uporabile zbrane podatke in povezane analize, tudi z vzpostavljenimi spletnimi orodji EU;
12. podpira uporabo evropskih virov financiranja, na primer iz programa Erasmus+ ali evropskih strukturnih in investicijskih skladov, kadar je ustrezno ter v skladu z njihovo finančno zmogljivostjo, pravno podlago in prednostnimi nalogami, opredeljenimi za obdobje 2014–2020, brez kakršnega koli poseganja v pogajanja o naslednjem večletnem finančnem okviru;
13. poroča Svetu o izvajanju tega priporočila v petih letih od njegovega sprejetja;

JE SPREJEL TO PRIPOROČILO.

V Bruslju,

Za Svet

Predsednik